DAGONILLA
16
Igandea

Bilbao, 1936

Euzkadi

ARPIDE-SANEUŔIJA

Bilbao'kua	9,00	iŕko.	iru ilez
Bilbao'atazkua ...	11,25	"	"
Idazki-itunmena ...	62,00	"	urtez
Atzeŕijetakuak ...	112,50	"	"

Beldayen itunduba

XXIV urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17,1.° || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 7.376 zenbakija

Gayak

¡OTOYA! ¡ESKARIJA!

Otoya ta eskarija, bata-bestiaren jaŕai dabiltzan gauza bi dira.

Txadonara juaten gara. Andoni, Eŕoka, Miren edo beste deunen baten irudi-auŕian auzpeztu, ta otoi-egin oi-dogu. ¿Zetarako? Onako, alako edo bestelako esakarijen bat egiteko.

Matxinada-aldi onetan be, asko be asko dira txadonetaratuten diranak, eta bakotxak bere gogoko doniei otoi-egiñaz, eskarijak-eskari egiten dautsezanak.

Bilbao'ko Jagoba deunaren eŕtxadonara juaten diranak be, entzutia dogunez, askotxu ei-dira, ta eŕtxadon aretako Pilar'go Ama Neskutza'ren irudi-auŕian belaunbikatuta besuak diran-gañuan zabalduta otoi-egiten dabenak be, ez gitxi.

Aurtemin, asalda-egunetan lekaimetxia eŕe eutsenetik eŕi-janzkiz jantzita dabiltzazanetako lekaimetxu batek, ixan eben zoritxaŕatzaz gogoratu ixan zanian, olantxe esan ei-eban:

"Militaŕak gudea irabazi egijentzat guk egiten ixan doguzan otoyak egin, eta jazo ixan yakuna jazoko yakula, ¿nok esango eban, gero?"

Eta lekaime bakunak, emen idatzi dogun itaune bakun au, bere bijotz gustijaz egiten ei-eban. Eurak egin ixan ebezan otoyak egin; "militaŕen aldez eurak egin ixan ebezan eskarijak egin; eta ondiño be, ¿lekaimetxia eŕe...?

Lekaime baten abotik urtetako, itaunia da, au, ixan be, gero...

Eta lekaime bakunaren antzian, beste askok be, otoyak-otoi egin ixan ei-dabez, otoyak-otoi egiten ei-dabez...

Eta otoyak-otoi egin-ondoren, eskarijak-eskari...

¿Zer eskatuten ete dabe...? ¿Gixaŕteko gentzea...? ¿Goiko Jauna'k egitia gura dabena?

Eskari oŕeik egiteko gai dan gixakija, gixaki zentzunduna da, Goikua'ren jaŕaitzale zintzua, benetako kistaŕ-ereduba. Era oŕetako eskarijak egiten ikasita dagon eŕija. eŕi ikasija da, zeŕ eskatzen daben dakijana, matxinada-zigoŕik irabazi bakua.

Baña ez. Pilar'go Ama Neskutza'ren irudi-auŕian auzpeztuten diranen eskarijak, biaŕba, beste era batekuak ixango dira. Urlijarena edo berendijaren garaitzea eskatuko dabe, urlijarena edo berendijaren erijotzia ta zoŕitxaŕa...

Matxinada-auzi onetan donokirantz zuzenduko diran otoi eta eskari asko ta asko, donokira eldu be eztira egingo... Bide-erdijetan geratuko dira, odei-aŕtian galdu...

Nausi-guriak igituta txadonetaratuten diran asaidari-aldezliak, ¿zer uste ete-dabe? ¿Goiko Jauna be euren otseña dala? ¿Eurak eskatzen dautsen gustija emoteko biaŕtuta daguala? Urlija edo berendija begiko etxakazala-ta, areik deuseztuteko ala eskatzen ba'dautse be, ¿emon egin biaŕ dautsela...?

Ori baño auzarkeri ta lotsabakokeri aundijagorik, ¿bai ete...?

Matxinada onetan gudari asaldarijen garaitzea otoi-bidez Goiko Jauna'ri zuzenduten yakazan otoi-bidez, gobernu-aldezlien garaitzea eskatubaz asaldarijen menpetzea eskatuko ba'litz be, Goiko Jauna otseintzat aŕtuko leuke, Goiko Jauna'ri, yaokan lotsea ta gurtzea be, osuan galduko leuskijoz.

Goiko Jauna'ri, guk zer biaŕ dogun eta zer irabazita daukagun ondo baño obeto dakijan Algustidunari, au egitekorik ez beste a emotekorik, etxako esan biaŕ, Berak gura dabena egin, eta Berak deritxona emoteko baño.

Gu, auspian soŕturiko aŕak baño geyago ezakaran ezerezok, ¿nor gara, ba, Goikua'ri, au, ori ta bestia ixentauaz, ugazaba-antzo otoi-bidez eskatuteko?

Gudari asaldarijen aldez otoyak-otoi eginda be, euren lekaimetxe kutuna, ¿eŕe-egin eutsela...?

Era oŕetara itz dagijan lekaimiak erakusten daben baño kistaŕ-zinismen geyago ta kistaŕ-eredu obarik erakusten eztaben lekaimiak, lekaime-etxerik biaŕ be ete-dabe, gero...?

Eztabela biaŕ esaten enaz azaŕtuko, ez. Ori ezta nire ardurea, enaz oŕen epaikari. Oŕen ardurea Goiko Jauna'gan aurkitzen da; epatutia be, Bere eskuban.

Nik esan neikena beste au da: otoyak-otoi donokiratuten doguzala, eskarijak-eskari egin... ¿Ze eratakuak..?

卐 卐 卐

Atzo, irakuŕle, EUZKADI izpaŕingi onetara begiratu zendunian eta lenengo ingoskijan iru ixen-leŕo ikusi, bijotza sututa jaŕiko yatzun, begijak malko goŕijakaz eŕeko yatzuzan...

ELGEZABAL'DAŔ ESTEPAN
KORTABAŔIA'TAŔ JOSEBA
ESTABILO'TAŔ JOSEBA

Oŕa, oŕ, iru ixen-leŕo, iru euzko-ziñopaen ixen-abixenak.

Lenengoko bijak, Bizkai'kuak doguz, Bilbao'kuak, ¡etxekuak!, irakuŕle. Irugaŕena, baŕiz, Araba'kua, geure anaya kutuna, ¡etxekua! au be.

Euskeltzaleen Orratza
Saltzalientzat
Lko. BAT
Saneurri berezia'
ARIETA ETXIZALEA
Legazpi, 10'an. - Urrut. 13.777. - Donostia

Iru gaste zindo oneik, asalda au soŕtu ta egun gitxira, Gorbea'ra juan ziran, Gorbea-mendi jaso ta gentzatsuban eguna igazten.

Txeŕena, baña, geidiarentzat kalte-bila eten bako ibiltaldijetan aspertu barik dabilana da ta, Gorbea'ko gentza-tokira zuzendu ziran iru gastien jaŕai juan zan, eta Gazteiz'ko gudari asaldarijen ezpataen erdijan imiñi.

Gentzearen bila juan ziran mutilak, espe aŕtu ebezan, ba, ta gaizkin, ankeŕ, lapuŕ-erailtzale batzuk ixan bai-litzan, espetxe atsitura eruan.

Eta an euki ixan dabez... Zemayak-zemai egiten ixan dautsez, zigoŕak-zigoŕ, lepaldu.

Eta azkenian, ¡oi azkenian!... Epatu egin ixan dabez, eta ziñopaen erijotza latza emon: erail-egin dabez...

Erailketa, itxusi, ezeskaŕi, iguingaŕi ta goŕotogaŕijagorik be, ¿bai-ete...?

Eta erailtzaliak, ludijaren eta Goikua'ren auŕerako be gauza aundi ta txalogaŕi bat egin ixan bai-leben, egin ixan daben azaŕikerija (?), euren iŕati-bidez lau-axietara edatu ixan dabe. ¡Ankeŕak, alakuak, gixa - bijotzaren lekuban otsuarena ba'leukoe be, egiten dabezan baño ankeŕkeri aundijagorik eleuke egingo...!

Eta lekaime bakun batzuk, "militaŕak" irabazi dagijentzat otoyak-otoi egin ixan dabezen-aŕen be, lekaimetxia ¿eŕe egin ixan dautsela...?

¡Otoya! ¡Eskarija...! Otoya ta eskarija bata-bestiaren jaŕai dabiltzan gauza bi dira...

IBON.

¡Ene Aberri goxua!

¡Zu azke izan ziñana...
Zu abenda zaŕa gorde senduna!
Negaŕez zagoz zeure semiak
Galdu dabelako baketasuna.
¿Baña, zeŕgaitik negaŕez zaude
Seme itzuek dirazelako?
Ez negaŕ egin, ez Ama maite,
Izan dedi danon onerako.
¡Aita azketsi! esan eban
Kristo geure jaun onak.
Bai, azketsi diaŕ otsa...
Datoŕ biotz baŕutik gora.
Bere, ama zaŕa, aiztu,
Atzeŕiegatik eindabenantzat.
Beti izan dira luŕalde onetan
Biotz-txaŕeko seme gaiztuak,
Zeu amatzat euki zaitubenak,
Alan komeni izan jakienean...
¡Euzkadi! noz edo noz etorko dira
Seme galduek zeure altzo-maitera
Bien bitartian eska daigun "Gora"
Ekaŕi daizela bide onera...

ERLETXUE.

Mañaria

BEDERATZIUŔENA.—Andera Miren'en Jasokunde aintzatsuari urtero egin oi-yako bederatziuŕena, lengo egubenian asita iluntzijetan egiten da.

JUAN-ETOŔIJAK.—Baltzola'ra juan ziran Laurentzi Deuna'ren jaire, Etxebaŕia'taŕ Miren eta Jule emakume begikuak eta Amantegi'taŕ Garbiñe neskato zolija.

—Lenguan egon zan emen Uriarte'taŕ Eŕoman abeŕtzale zintzua.

—Egubenian agurtu genduzan emen Ozerin'daŕ Eusebe andera ta bere ilobea dan Amilategi'taŕ Eŕube neskatila begikua. Eŕube neskatilatxua, Ipar-Amerika'ra doyala-ta (jayotzez ango alabea da ixan be), emeko senidiok aguŕtuten etoŕi zan. Ondo ibili neskato...

—Usaola'taŕ Kepa aberkidia be, lengo egun baten emen ixan zala-edo. Abeŕkide zintzo-au, orainguan ezetarako be asti barik ibili biaŕ ixan dau; eŕijan beintzat egotaldi andirik ezeban egin...

EŔI-JAYAK.—Edo Andra Miren jayak ganian doguz; obeto esateko ija etxe-etxián. Aurten, gure Zaindari kutunaren jayak elizkixunakaz bakaŕik ospatuko ei-dira; zoritxaŕ-aldi oneri yagokanez, eŕi-jayak ospatuteko soñurik ez beste ezetariko eŕomeririk ez ei-dogu ixango-ta.

Gagozan egunetan ixan be, soñuak eta eŕomerijak geure bijotz eta belaŕijetan alako zer ona eleukie egin be egingo-ta... Beraz, eŕomerija kendutia, zentzunezko gauzea da. Zoritxaŕpian samiñez aurkitzen diran notin eŕukaŕijen gomutan, ori ta geyago egitia Jaungoikuak ezkatuten dausku-ta... Zentzunak berak be oŕenbeste eskatuten dausku baŕiz.

Andra Mari ta Eŕoka Deuna'ren jayetako itzaldijak, Zabala-Arana ta Uŕutia Miren-Bijotzeko Aba aguŕgaŕijaren gain egongo dira. Euzkel-idazle argi oneik, izlari eŕimiak be ba-dirala-ta, eurari entzuteko pozez gagoz.

BAKEZ GAGOZ.—Jauna'ri eskaŕ, eŕi ontan ondiño bakez gagoz. Olan da be, baña, beste batzuen zoritxaŕakaz gomutauta, geure bijotzak alai eztagoz itun baño... Jazoten diranak jazo ta entzuten diranak entzunda, gitxiaurako be ezta. ¡Bakia dan edeŕa!

Zeruko Jaun altsu ta eŕukitsuak albait lasteŕen gixaŕtera bakia ekaŕi begi, ba. Eta... lenengo bakotxa bere etxetik astia lakorik eztago egon be-ta, Euzkadi geure abeŕija jabon dagijala eskatu biaŕ dautsagu... Azkatasun donia emon dagijola edo...

MAÑARIKO.

Katakumia ta kerexak

Umearoko gauzak

(Azkena)

Bijaramonian eleiz - auŕeko zugatz-azpijan baŕiro batu gintzanian, ixaŕ nagosijak iŕi-baŕez ta betargiz esan eban.

—"Labaŕondo - goikoa,,'n bertakoen baimenagaz gure-aña kerexa jateko gauza polit bat egitia otu yatan... ¡Ene zer bururatu yatan bazenkijie... pozaŕen baŕe ta baŕe egingo zendukie...! Zer dan ezetz igaŕi... Olako gauza bat, amesetan be iñoz eztozue egin ixango ta...

Ixaŕ-nagosijaren (amargaŕen-ixaŕaŕen) esanakaz, lagun guztijok, gotik bera jakin-guraz bete gintzazan. Eta geure jakin-miña asetutiaŕen, beragana geldiro-geldiro uŕeratuta begi-ziarka itandu geuntzon.

—¿Zer don ba...? Tiron esan egizkun beriala... Jakin-gurez neketan emen euki barik...

—Ara... kolkuan dodan ixilpeko polita zeuen pozkaŕi ontxe bertan azalduko dautzuet ba... Ara, entzun ba, begi-zoli ta adi.... Gure etxian katutxu polit bat yaukunagu; orain ile bi edo, etxeko katamiak (kato-ameak) kortako ira-pilora ekaŕiriko katakume zuri polita... ¡Politagua don bera! Zeru-urdiña lakoxe begitxuakaz mendi eduŕa lakoxe zuri-zurija don... ¡Oi, bera dan polita...! Ikusiko bazendukie oŕatik...

Gu baŕiz, olako itz atseginkoŕak entzunaz, katutxu polita begi-auŕian bageunkon lez gengozan... Begi ta belaŕi, adi ta zuŕ gengozalako, Igonetxu'eneko katakumia ikusi be egiten genduala esango neuke... Irudimenaren egoz aren kortako ira-piluan gengozan...

Alako baten, neskato txikijenak, ixaŕ txikijenak, mustur-mustuŕera badiñotzo.

—Katu ori bai polita ixango da'a... Beragaz bai polito jolastuko neukela nik...! Ekan neuri neuretzako...

—!Bai euretzako yaukunat...!—ixaŕ nagusijak baŕeka erantzun eutson—. Euretzat ixango dalakuan, egon adi lotan-molotan trankil eta patxaraz jezaŕita... (Eta jaŕai eban esaten). Katutxu ori dala-ta, gure-aña kerexa jan geinkela, uste ete dozue zeubek...? Nik bai beintzat... Itxaron apuŕ baten ba, neure asmua ontxe bertan ageŕtu biaŕ dautzuet eta... Ara... "Labaŕondo-goikoa,,'n katu baten biaŕian aurkitzen dirala entzun yunak; euren lengo katua mutiko okeŕak aŕika "tragau" ebelako basetxe gustija, kamara ta korta, saguz ta aŕatoez beterik aurkitzen ei-don eta. Ori dala-ta, katu bizkoŕ eta aŕapalari baten biaŕ-ixan andijan ei-yagozan... Au jakiñik, gure katutxu polita araxe eruatia otu yatan... ¡Arek bai pozik aŕtuko leukiela...! Eta... biaŕ-ba-da, egingo dautzagun bezuzaren ordez egun baten edo geyagotan... gure-aña kerexa jango yunaguz... Nire asmuari, zer deritxazue? Nigaz batian eztagonak atzamaŕa goratu begi...

—Ez, ez, atzamaŕik iñortxok etxunagu jasoko, eure esanakaz batian gayago zan danok eta. ¡Eure asmuaren begikua! Olan, katua, zenbat eta lenago eruan oba!—. Danok abo batez esan geuntzon.

Esan eta egin, aŕatsalde atan, ixar nagosijak katakume zuri polita besuetan ebalarik, amabi neskatuok "Labaŕondo - goikoa,,'ra juan gintzazan. Eta, basetxeko eskaratzian sartziaz batian, bertako alabiari katurik biaŕ ete ebenentz itandu geuntzon.

—Biaŕko etxunagu ba...! — berak erantzun euskun—. Egin-egiñian be, katu baten eske nora edo ara ontxe juatekotan egon non... Mutiko okeŕak etxeko katua aŕika galdu euskubenetik, aŕatoe-saguak baketan be eztauzkuben izten eta...

Eta katakumia ikusirikuan esan eban.

—¡Ako gauziaren polita! Onako katu politik egundo ikusi be etxunat egin... Eduŕ-matasaz egiña yirudin ba-ta... ¡Onakorik! Eta beronegatik, zer eskatzen dozue?

—Guk eskatu ezebez... dirurik ez beintzat... Kerexak emon ezkero, jan bai... Gustijok iŕi-baŕez esan geuntzon.

Eta berak orduan.

—¡A bai, kerexak...! Zuaze ba, muna-goyeneko landara ta gure-aña jan egixue ba...

Azkeneko itzakaz batian, amabi neskatuok katutxua bertan-bera itxita, salduta ta ikotita ezti-bitzetan landaratu gintzazan. Eta, ango zugatz erpiñetara igorikuan, lenengo-lenengo, "suberte-onek" ixateko, geure belaŕijetan kerexa-goŕijak dingiliz imiñi genduzan; eta gero ase ta bete egin arteraño jan...

Gure aña jan ostian "Txotxo -Aŕatijako" abestija ezpanetan genduala landia-bera etxerantza abijau gintzazan.

"Labaŕondo-goikoa,,'ra uŕeratu gintzanian baña, geure katutxuagaz gomutau gintzazan; eta, bera bertan iztia tamal ixan yakun. Bijaramonian be kerexa gose ixango gintzazala ta...

Basetxetik igarotian, Igonetxu (ixar nagosija) bere katutxuari "mis-miska" deyez asi zan. Eta, katutxu polita, neskatuaren abots samuŕ eta gozua entzutian, kortako atepetik ariñeketan urtenda geure artera aŕapaladan etoŕi zan. ¡Gure poza! "Zati baterako kerexa-jana bayukunagu" esaten gendun bidian.

Uŕengo egunian be, kerexak jatiaŕen, katakumia baŕiro eruan gendun; eta orduan be, basetxeko neskiak, kerexetara juateko esan euskun. Guk baŕiz zugatz-erpinetara igonda gure-aña jan.

Ganeko beste egun bitan be, bardin egin gendun, katutxua atzera ta auŕera erabilijagaz geure eŕiko igali gozoz ase ta bete egin.

Azkenez, naiko jaterik ixango zala ta, katakume zuri polita "Labaŕondo-goikoa" basetxian betiko itxi gendun.

Geroko aldijetan "kerexa-tratu" ori zazala-ta, baŕe gogotsu egiten gendun; eta bata ontxe be umearora begiratu ezkero baŕiak baŕe egiten doguz...

Ixan be, aldi gozo aretara begira jaŕi ezkero, itunaldirik aurkitu be ezta egiten...

MAÑARIKO.

Gazteiz'en basatijak dira nausi

Egunotan Gazteiz urijan ixena entzuten dogunerako itzaldu-edo egiten gara. ¡Zein ete da ziyua? ¡Zer dala, ta, artun dautsagu Gazteiz'ko uri baketsu areri ain itzaltasun andija? Eŕez dago atzalduten neure ustez gauŕ Gazteiz'eri artun dautsagun bilduŕa.

Araba'ko uri nagusija ondo baketsuba ixan da gauŕ-aŕte beste eŕi baketsurik iñun bada, baña egun baterik bestera jaubetu diraz basati ankeŕak uri baketsu aregaz eta egin dabe infeŕnu antzeko uri ikaragaŕi bat. Egunotan Gazteiz'ko erailtzaliak Jaun-Goikua'ren ixena aztu dabe.

Izpaŕ negaŕgaŕi eta ikaragaŕi batek luŕ jota, eta okotza bulaŕ ganian dogula ipiñi dausku. Bizkai'ko gaste ezagun bi, eta Gazteiz'ko beste gaste bat eraildu dabezan izpaŕa emon dausku uri aretako iŕatijak. Baña benetan esan biaŕ dogu guk eztogu ziñistuten izpaŕ ori, eztogu ziñistuten gauŕ-aŕte, be, Gazteiz'ko iŕatijak guzuŕ asko eta andijak zabaldu dabezalako, eztogu ziñistuten gaste oŕeik eztabelako ixan erailtzarako bidian ipinteko besterañoko ziyorik, eztogu ziñistuten kistaŕ-ixenaz josita dabiltzazan Jaun-Goikotaŕak ezin egijelako olako biaŕik. Gazteizko iŕatijak izpaŕ ikaragaŕijak emoten dauz egunotan, eta geyenak guzuŕezkuak, au dala, ta, Gazteiz'eri itzela eta bilduŕa aŕtun dautso eŕijak.

Gaste oŕeik ixan daben baño ziyu geyagoko egikerak zigoŕtu barik azke itxi dabez ointzu ondiño Gazteiz'en neuk ondo dakidazanak.

Au dala, ta, geure gaste oŕen aŕpegijak alai eta pozez beterik geure aŕtian lasteŕ ikusteko uste bixi-bixija dot, eta neure naixa olan ixan dayen Goikua'ri otoyak zuzenduteko bidian jaŕi naz.

Gazteiz baketsuba aspaldi onetan nastagaŕi jabilku, Gazteiz'en aspaldijon ezta besterik negaŕa, bilduŕa, eta urduritasuna baño.

Baña urduritasun eta bilduŕ au ikariak soŕtutakuak baño eztira, geure aŕteko asko dagoz egunotan Gazteiz'en, eta onexek diraz onduen eta zabalen dagozanak eurokaz iñortxube saŕtzen eztalako.

Gazteiz'en dagozan geure aŕtekuakaz bakaŕ-bakaŕik bilduŕ bat ixan giñei, ainbat "Arriba España" entzun da, kutzau ez dedizan euran asmuekaz, oŕaitxiño goxian ogetik jagita batera kotoi pizkat belaŕijetan saŕtzia elebe txaŕto ixango. Gazteiz'ko basatijak uste dabe diadaŕ ori jauŕtijaz gaizkatuta dabela euran España zimela, baña eŕijak ez dautse erantzuten eta emendik soŕtuten jakez eŕijan auŕkako goŕotu, diadaŕ-gure, eta iñoŕ ikusi eziñak.

Basatikerija oinperatuteko eztago izkilu obarik itxaropen ona, egija, eta zuzentasuna baño, oneik geugaz doguz, eta izkilu oneikaz lasteŕ-lasteŕ Gazteiz geure ondotxuan ixango dogu. Gazteiz'en basatikerijak nagusi diran aŕtian eztago gauza onik, oneik aztuta dagoz lotziaz, aztuta dagoz kistaŕ-ikasbidiak, eta aztuta dagoz kistaŕ-ixate, eta ludiko bixi labuŕagaz.

Basatijak, akulua eta makilea biar dabe, oneikaz zuzenduten eztiran bitaŕtian euran izkilu erantzuna. Gauŕ Gazteiz'ko uri baketsuba basatijan eskubetan dago eta guk geure aŕtera ekaŕi biar dogu. Danan ganetik Gazteiz'ko urija gaizkatu eta azkatu biaŕ dogu.

OGOÑOPE.

Durango

Ilabete igaro da uri onetako izpaŕik aŕgitaldu gabe Euzkel-atalean. Idatzi barik egotea ez da izan bilduŕengaitik, eta ez koldaŕtu darielako, ezpada uste izanik matxiñadau dala bitaŕtez ez diriala aŕgitalduko, euzkel-atalean, zio azkogaitik zuben egaŕia idazleak jaŕaitutea idatziten. Oŕ doia nire idazkia uri onetako izpaŕakaz, poz andi bat soŕturik nire biotzian, zuben deia irakuŕirik.

BEDERATZI UŔENA.—Andra-Mari, Uribaŕiko Eŕtxadonan ospe andiagaz ospatuten da bederatzi uŕuna, oste andia aldurik otoi egiten Ama eŕukior oneri, gaizkatu gaizan une laŕionetan. Ama samuŕ eta eŕukioŕa gorde gaizuz zure magalpean.

ERIOTZAK. — Guridi'taŕ Josune anderenoa obiratu zan astaŕte goxian (Goyan bego).

Baita Antzola'taŕ Bitorene anderenoa obiratu zan eguazten goxian (Goyan bego).

Obirakuntzan, biyak oso erakutsi dabe maite izan dirala bizitzan. Gure egiliak dei egin dautse biori, ta deitzen dabenian, ludi naskagaŕian itxita apal-apal agintza bete egin beaŕ. Jaun eŕukitsua donoki goyan saŕtu egixuz ildako gogo onek. Eta irakuŕle otoi euren gogoen alde. Leŕo onen bitaŕtez lagun gayakoz bere sendiari atsekabean.

SORKUNDE.

Matxinada-izparrak-e...

Atzo aŕatsaldian, iragaŕita be alantxe eguan-eta, eŕi-gudarijen erakusketea ixan zan.

Erakutsi ziran eŕi-gudarijak, Eŕkaldaŕ-Eskeŕa deritxuenak ixan ziran.

Ezkebazan zenbatu. Baña talde-ziaŕ so-egiñaz begi-auŕe jaŕi yakuzanak ikusi-ondoren, milatik gorako zenbakija osotuko ebela begitandu yakun.

Eurak zirala-ta Arana-Goiri'ren bide zabalera eldu ixan zan notintzea be ikuskaŕija ixan zan, bata Gran Vía txaide alde bijak-ziaŕ ikusten ziranak be.

卐 卐 卐

Queipo'rik etzan ageŕtu, oŕatiño. Iragaŕi, bai, eŕi-gudarijen juan-etoŕijak ikusten etoŕiko zala iragaŕi eban, eta atxanaŕo-antzo, galtzairu-eguetan etoŕiko zala iragaŕi be.

Etoŕi ixan ba'litz, etoŕi, ondo-etoŕija emonaz batera yaokan aŕerea egiteko gertauta eukatzazen berunezko opilakaz, amesetan be iñoz ixango ezeban oturuntzea emongo eutsoen. Baña etzan etoŕi...

卐 卐 卐

Aŕatsaldeko oturuntzara ez-eze, goxeko jaupa nausira be etzan etoŕi. Queipo'ren alpaldiko asmua, Begoña'ko Ama Neskutza'ren jayan, Begoña,ra eldutxu bat egiteko asmu zoragaŕija ixan ei-zan, ba. Baña ez. Begoña'ra be etzan etoŕi...

卐 卐 卐

Eguna be, gero, Queipo'ren areyo-antzo agertu zala esango geunke. Odeyak be-beraño jatzita zirala, egaizlarijentzat egaiz-aro txaŕa be txaŕa ixan zala-ta gagoz.

Eguna be, atzo, Queipo'ren auŕka jaŕi zan. Begoña'ko Ama Neskutza'k be, Queipo'ren asmu deungia ezetsi egin ixan dabela dirudi...

卐 卐 卐

Queipo'ren egazkiñetako durundotsik ezgeban entzun ixan. Yusturi-ots galantak bai, oŕatiño, ta ikara baŕegaŕijak emon ganera.

Otoz-otozko trumoi-ots ikaragaŕi a entzun ixan eben batzuk, Queipo'ren egazkiñetatik jaurtiriko suagaen otsa zala, ¿ezeutzueben iruntsi, ba...?

—¡Oŕ dozak, oŕ, beste mutilak egin eben, eta al eben lekurant[...] -jokuan asi. ¡A lako bilduŕ-al[...] ¡Asto-ganetik beriala jausi[...] baña...! Bigaŕen trumoi-otsa [...] ixan ebenian, trumoya zala igaŕ[...] ba, ta bai baŕubak nasatu be.

—Ya sabía yo que era trueno[...] ŕi—antzo batek esan eban.

Baña Napoleón-antzo era [...] mintzatu ixan zanaren prakar[...] -aldetik begiratu ixan ba'litz[...] begiratu, ¡zelako zera ikusi biaŕ[...] -zan, an...!

卐 卐 卐

"Almirante Cervera" guda-it[...] puŕa, Santander'ko itxas-ureta[...] ei-dabe.

Ixontzi ori ibiltarija da be[...] bein emen, bestian oŕ eta u[...] an, alde gustijetan ikusten dab[...] ñue-ta.

Ixontzi oŕetako buruzagija b[...] entzun ixan gendubanez, suaga[...] bilez Bilbao'rik geyena biŕindu[...] ren, Begoña'ko jaupa nagusija [...] teko ixan zan. Baña ez. "Al[...] Cervera,,'ko guda-ixontzi itxas[...] ako ontzi-bururik etzan Bego[...] Ezeban astirik ixango...

卐 卐 卐

London'go "Morning Post", [...] ta England'eko gobernuak Esp[...] de ezertxu be eztabela egite[...] asaŕe da. España'ko Jauŕbidiak[...] dik be ez ei-dau laguntzarik [...] Asaldarijak, ostera, laguntza a[...] ixan ei-dabez, batez-be, Italia t[...] mania'tik.

Paris'ko "Paris Soir,,'ek be[...] diño: abeŕi-batzaetako lagi t[...] biaŕ gustijei iŕi egiten otuta d[...] Italia ta Alemania'ren laguntz[...] pañaŕ asaldarijakana oparo [...] dala.

卐 卐 卐

Matxinada onek France'ri, bu[...] terik naikua emoten dautsala [...] Italia ta Alemania'ren laguntz[...] asaldarijak garaitzale urtengo [...] urten, uŕengo daubadea eurentz[...] go ei-litzake, ba.

Otxandiano'ri

¡Otxandio! Atsekabe garatzenian zagoz bai, ikusten dogu, Euzkadi Abeŕiaren luŕa zure semien odolagaz goŕiturik dago.

¡Otxandio! Euzkadiren aerio ankeŕak zu jaŕi zaituzte ziñopatzat euren goŕotozko ekaitza zeure ganera leŕtuaz.

¡Otxandio! Zure zauria itxi barik dago oraindik.

Euzkadi guztia itxaŕtu dozu zure negaŕaz.

Nun zagoz Otxandio, atzo edeŕ eta pozgaŕia? Laño aŕtian zagoz estaldunik. Etzaigu iñoiz aztuko zein izan zan zureboŕeru zitala.

¡Zeŕ gura zenduen ankeŕok, zitalok! Dana ostikopetu, dana sua eta odolagaz eruan? Bai ori gura zenduen Euzkadi zure Abeŕia zerenganatu eta buztaŕturik len baño lotuago itxi.

Zer uste dozue, ez daukagula biotzik, ez dagola Euzkadi'n kemenik, ez dogula gure Abeŕi maitatzen?

Bai, Abeŕia maite dogu bai. Eta aŕtu ondo Otxandio'ren negaŕak Euzkadi'ren seme gustioi biotza zauritu dausku; len baño kementsuago jaŕirik.

Olako zital keriakin gura dozuez eŕiak zuenganatu?

¡Ez! Zigoŕakaz ez dira eŕiak eruaten azkatasunagaz baño. Entzun ondo, bai, boŕeru ankeŕa.

Eure bekokian eruango dok Otxandio ko odola alde guztietara eta ezagutuko abie zein azen.

Eztok aitzen eure biotzian Otxandio'ko ume gasenen azkenengo ¡ama! diaŕak?

Ikusten dok euren Otxandio'ri eta euren laguntxoai eskutxenak gora jasoaz egiten dituzten azken aguŕak?

Baña alpeŕik nabil ez daukak biotzik ankeŕ oŕek. Obeto esateko biotza bai baña ¡zelakua! goŕotuagaz gogoŕtua, ila eta otzitua.

¡Otxandio! Jagi adi, ez egik geiago negaŕik egin.

Eure seme alabak Donokian yagozak.

Euzko-biotzetan zagoze bai, zuek, ildakuok. eta baita be bixi zarien Otxandio'ko anayok.

卐 卐 卐

Irakuŕle, dana zein zarian. biotz bat daukozu eta aŕen otoitz bat ildakuentzat. (G. B.).

ZUBIAUŔ.

Bermeo'k[...] Itxas - Gay[...]

Eskari bat era gustiyetako eŕ[...] dariyari.

Bizkai - Aldundiya'ko "Euzkal[...] itxas-ondaŕ edo portuak garbitze[...] tziya Bermeo'ra ekaŕi arte gure[...] tzale eta bai eŕitaŕari be buru[...] asko emote ixan eutzen.

"Euzkal-Eŕia" onen laguntza [...] kua lortuteko kesuz be kesuz [...] ziran emekuak. Eta portu zaŕeri[...] bi ta ur sakonagoagaz ikustiagai[...] ŕiz eztakit nik zer emongo ebie[...] zein bermeotaŕek. Nor esan [...] portu-baŕa onetan negu gogoŕ [...] tzian aŕantzaliak igaroten dabie[...] eta bilduŕak gitxitxuteko alegi[...] ezkero? Dan danok. Baño, [...] olan tamalez emen jasoten dana[...]

Egunoro ikusten dogu geure [...] kin "Euzkal-Eŕia" onen lan e[...] biaŕixaneskuak beste alde batetik[...] andiyagoak egiten dabiltzazana[...] turatu barik? Konturatu ta? [...] takit.

Ara: "Kikun-Bera" eta "Iru [...] bitaŕtian dagon Aŕotegi'ren "Ga[...] deituten yakon auŕeko ormatik[...] ikusten doguz dabiltzazana [...] sastaŕ, burdiñ-olatako layak, e[...] orma eta onen antzeko kaltega[...] kiñak jaurtiten itxasora. Ganera[...] ti be "Euzkal-Eŕia" ber-bera [...] itxas-ondaŕ eta aŕi-koskoŕak [...] dabilen lekura. Au ondo ete? [...] dago Bermeo onetan toki berez[...] lioŕ zein itxasoan diñoguzan [...] orma-zaŕ, burdin eta abaŕak [...] teko?

Len, "Eŕosa"ko zubi ondoan, [...] jaunak daukan soluak ixaten zi[...] dakiñok saŕtzeko lekua. "Tromp[...] gozi" eta beste toki batzuk be [...] ran egoki. Orain zegaitik ez le[...] jaŕaitu ondakiñok eruaten?

"Gobernu"ko otsein asko dag[...] onetan. Itxas-ordelariya: portu[...] duraduna eta abaŕ. Eta zegaitik [...] yago egon eziñian uri onetako [...] jauna?...

Eŕi oneri bixitza emoten d[...] aŕantzalien onerako; baita gur[...] tza" zabal edeŕ onetan be ur sa[...] garbiyagoa egon dagin, eta a[...] do; neguko uin andi ta indaŕ[...] be gure itxastaŕ gaxuak zoritx[...] daitezan gebendu edo galazo e[...] yakoe gorago aitatu doguzan [...] ondakiñok "Aŕtza" onetara ja[...]

Jaurti bai: no-nora jaurti bi[...] ta loyak. Baño jaurti kalterik [...] egiteko lekura.

Diñoen maitasuna agertu g[...] dabe aŕantzalien alde, len aita[...] guzan jaunare neskuetan dago [...] -Entrada'ko Barrie" deituten [...] gun ontzi-bidie garbi eta ur [...] negute gogoŕ eta baltzien euki[...]

Ia ba jaunak: Kemen jokatu [...] tu txaŕto egiten daben gusti[...] parkatu iñori.

Itxas-zabaletan eurenak igar[...] tozian aŕantzale gaxo-gaxuak [...] koe eskubiderik portu baŕuan [...] duŕ eta ikara ixateko!

Amaira eruango ete da aita[...] au? Ikusiko dogu.

UR[...]